

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XXVI. An Deus ab homine in hac vita videri possit sicuti est?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

minis, sed requiritur certus gradus commenturatur *speculum voluntarium*, quia liberè antecederet se manifestat per visionem huius vel illius creature.

486. Ratio secundæ sententiæ, simul cum auctoritate sancti Thomæ solum probat de lumine in ordine ad creaturas possibiles, ut de facto est, non autem in ordine ad futuras, & ut à Deo fieri posset.

387. Tertiā sententiam cum suis probationibus admittimus, non eo quidem fundamento, quo illam aduersarij defendunt, nempe, quia lumen, quatenus se tenet ex parte potentiæ est heterogeneum, sic enim non oporteret, illud ponere heterogeneum, ut constat de ceteris habitibus, cuius ratio est, quia lumen, ut est complementum potentiæ specificatur tantum ab obiecto formali, quod est homogeneum: sed alio fundamento illam admittimus, nempe quia in nostra sententia lumen est simul species intelligibilis creaturarum, quas repræsentat: ratione cuius repræsentationis vnum est heterogeneum diuersum ab alio, sicut species vnius obiecti à specie alterius, indiuidualiter tantum diuersi: exemplum de charitate non est ad rem: nam id provenit, non ex diuersa indiuiduatione habitus, sed ex ipsa charitate secundum se, quæ quia practicè inclinat ad obiecta, ut consequibilia, ad ea prius ac potius inclinat, quæ sunt magis debita: lumen verò, quia ad obiecta inclinat speculatiue, cognoscendo tantum naturas ipsorum, ad ea prius, ac potius inclinat, quæ sunt in se perfectiora, & causa aliorum, non autem quæ sunt conuenientiora: nam hic finis, cum sit practicus, non intenditur ab habitu speculatiuo.

488. Ad Fundamentum quartæ constat ex dictis, in quo nimirum sensu sit concedendum, in quo verò negandum.

484. Prior probatio intelligenda est iuxta doctrinam traditam, quod omnes habitus inclinant ad omnia obiecta materialia contenta sub formali, sub certo intensiōis gradu, non excedente gradum ipsius habitus, cum nullus habitus inclinare possit ad intensiorem gradum, quàm ipse contineat in se: alioqui posset effectus excedere perfectionem causæ. Posterioris neganda est minor: nam in omnibus possibilibus collectiue sumptis reperitur ratio formalis luminis, & tamen ad ea collectiue sumpta inclinare non potest lumen finitum. Ut igitur habitus inclinare possit ad obiectum materiale coniunctum cum formali, supponi debet attingibile sub certo gradu intensiōis, habitum non excedente. Vnde falsum est habitum per se inclinare ad rationem formalem, nullo habito respectu intensiōis. Cum igitur obiectum formale luminis gloriosi non sit diuina essentia ut exemplar creaturarum, sub quolibet claritatis gradu attingibilis, sed sub certo & finito, non quælibet creatura, aut creaturarum series quocunque modo in Deo visibilis, erit materiale obiectum attingibile à lumine. Atque ex his patet ad præsentem controuersiam.

485. Ad argumenta præcedentis sectionis. Ad Fundamentum primæ, dici Deum *speculum voluntarium* intellectui beato, non quia per hanc numero visionem modò hæc, modò illa obiecta manifestet; quia nec Deus facere potest, ut forma non statim tribuat suum effectum formalem subiecto capaci; nec sola extrinseca voluntas Dei efficere potest, ut quæ antea non tribuebat suum effectum formalem, modò tribuat: sed dici-

tur *speculum voluntarium*, quia liberè antecederet se manifestat per visionem huius vel illius creature.

486. Ratio secundæ sententiæ, simul cum auctoritate sancti Thomæ solum probat de lumine in ordine ad creaturas possibiles, ut de facto est, non autem in ordine ad futuras, & ut à Deo fieri posset.

387. Tertiā sententiam cum suis probationibus admittimus, non eo quidem fundamento, quo illam aduersarij defendunt, nempe, quia lumen, quatenus se tenet ex parte potentiæ est heterogeneum, sic enim non oporteret, illud ponere heterogeneum, ut constat de ceteris habitibus, cuius ratio est, quia lumen, ut est complementum potentiæ specificatur tantum ab obiecto formali, quod est homogeneum: sed alio fundamento illam admittimus, nempe quia in nostra sententia lumen est simul species intelligibilis creaturarum, quas repræsentat: ratione cuius repræsentationis vnum est heterogeneum diuersum ab alio, sicut species vnius obiecti à specie alterius, indiuidualiter tantum diuersi: exemplum de charitate non est ad rem: nam id provenit, non ex diuersa indiuiduatione habitus, sed ex ipsa charitate secundum se, quæ quia practicè inclinat ad obiecta, ut consequibilia, ad ea prius ac potius inclinat, quæ sunt magis debita: lumen verò, quia ad obiecta inclinat speculatiue, cognoscendo tantum naturas ipsorum, ad ea prius, ac potius inclinat, quæ sunt in se perfectiora, & causa aliorum, non autem quæ sunt conuenientiora: nam hic finis, cum sit practicus, non intenditur ab habitu speculatiuo.

488. Ad Fundamentum quartæ constat ex dictis, in quo nimirum sensu sit concedendum, in quo verò negandum.

SECTIO XXVI.

An Deus ab homine in hac vita videri possit sicuti est?

489. **R**ATIO dubitandi est ipsa auctoritas Dei, desideranti enim Moy-
 si videre in hac vita Deum, Exodi 33. Respondit Deus: *Non videbit me homo, & vivet.* Vbi Glossa, *quamdū, inquit, hic mortaliter vivitur, per quasdam imagines Deus videri potest, sed per ipsam naturam suam speciem non potest.* Impossibile igitur est, Deum in hac vita ab homine videri. Confirmatur, nam visio Dei est cognitio omnium abstractissima, cum sit de obiecto immaterialissimo: sed quod abstractior est cognitio, eò abstractiorem postulat intellectum: ergo abstractissima cognitio abstractissimum postulat intellectum. Igitur visio Dei non compatitur secum in eodem subiecto notitiam sensus vel alterius operationis materialis; ac

Exodi 33.
Glo. 11.

proinde

proinde nequit esse in homine in hac vita existente, in qua nequit omni omnino operatione materiali & sensitiva carere.

490. Constans tamen est ac certa sententia, de potentia, absoluta nullam esse repugnantiam, quin Deus in seipso ab homine in hac vita existente videri possit; tamen id repugnet de lege ordinaria. Prior pars assertionis eum habet certitudinis gradum, quem habet communis illa Theologorum sententia, quod Christus simul fuerit viator & comprehensor. Nam si potuit Christus, ut homo viuens hanc vitam passibilem & mortalem videre Deum: poterit & quivis purus homo: cum natura humana in Christo non sit alterius rationis, aut maioris capacitatis, quam si natura cuiuscunque puri hominis: neque enim vnio hypostatica illam ab intrinseco mutauit, aut maiorem illi contulit capacitatem, quam ex seipsa haberet, sed solum illi addidit quandam congruitatem, cur talis visio, & omne aliud creatum donum cum ipso officio Redemptoris non pugnant, ei debitum fuerit, etiam in hac mortali vita existenti. Porro sententia illa de Christo viatore & comprehensore simul, est adeo certa, ut oppositam Pater Suarez 3. part. questione nona, articulo quarto, disputatione vigesima quinta, sect. 1. putet erroneam, hæresique proximam.

Suarez.
Censura
oppositæ
sententiæ.

491. Ratio autem assertionis est, quia clara visio Dei nullam habet cum hac mortali vita essentialiter repugnantiam, quo minus de potentia absoluta possit cum illa coniungi. Assumptum probō: nam duplex vita considerari potest in homine viatore, vna substantialiter & in actu primo, quæ consistit in ipsa vnione & substantiali informatione animæ ad corpus corruptibile; altera accidentaliter, & in actu secundo, quæ formaliter consistit in operationibus vitæ vegetatiuæ, sensitivæ, & intellectivæ cum neutra vita essentialiter pugnat clara visio Dei: non cum prima, nam actus videndi Deum, & informandi corpus non sunt essentialiter oppositi, tum quia reperiuntur in beatis: tum quia sunt actus perfectiui in ordine ad diuersas perfectiones, nam vnus perficit hominem substantialiter, & in ordine ad esse naturale: alter accidentaliter, & in ordine ad esse supernaturale. Vnde sicut esse naturale potius supponitur, & perficitur à perfectione supernaturalis: ita vita naturalis hominis, quæ formaliter consistit in vnione substantiali animæ ad corpus, supponitur, & perficitur à visione Dei.

492. Neque essentialiter repugnat cum secunda vita actuali: nam triplex est hæc vita actualis in homine mortali vegetatiua, sensitiva, & intellectualis, consistens in actuali operatione vitæ vegetantis, sentientis, & intelligentis, atque non pugnant cum actuali operatione vitæ intelligentis, tum quia talem operationem secum compatitur in Angelis beatis, qui intuendo Deum non impediuntur ab actibus intellectualibus cir-

cā alia obiecta: tum quia tales actus non sunt oppositi, sed maxime subordinati. Neque pugnant cum actibus vitæ vegetantis, cum sint actus diuersarum potentiarum, & ad diuersas perfectiones tendentes. Neque demum cum actibus vitæ sentientis: quia licet repugnet, ut visio Dei originetur à cognitione sensitiva, cum sit de obiecto immateriali, & omnino independente à sensibus, non tamen repugnat, ut simul intellectus videat Deum, & sensus feratur in sensibilia: tum quia hoc necessario concedendum est Christo, qui à visione Dei nunquam cessauit, & tamen cum illa continuò exercuit operationes sensuum. Tum quia cum sint actus diuersarum potentiarum, respectu diuersorum obiectorum, non pugnant simul in eodem subiecto, saltem supernaturaliter, & de potentia absoluta, quidquid sit naturaliter, & de potentia ordinaria, propter limitationē subiecti.

493. Posterior pars assertionis probatur primò, quia visio diuinæ essentię est suprema felicitas, & essentialē pręmium creaturę rationalis: de ratione autem supremæ felicitatis & pręmij est, ut non conferatur, nisi post huius vitæ ærumnas, & deuictos certaminis labores: sed homo quamdiu in hac vita viuunt, semper est in via ærumnarum, & inter certaminis ac pugne labores: ergo naturaliter, & de lege ordinaria non debetur illi visio diuinæ essentię. Secundò, quamdiu homo in hac vita viuunt, naturale est ei omnia intelligere per conuersionem ad phantasmata: atque diuina essentia intelligi nequit per conuersionem ad phantasmata. Minor est euident, nam ea tantum intelligi possunt per conuersionem ad phantasmata, quorum notitia aliquo modo pendet à phantasmatibus. Maior probatur, quia naturale est homini in hac vita degenti ad intelligibilia assurgere per sensibilia, ab illis species intelligibilium abstrahendo: ergo.

494. Ad rationem dubitandi respondet August. lib. 12. de Genesi ad litteram cap. 27. illud à Deo dictum esse, non quod sit necessarium, ut qui Deum videt, omnino moriatur vitę istius, sed ut quodammodo moriatur, quia debet ita à carnalibus sensibus alienari, ut merito, inquit, nesciat, sicut Apostolus ait, utrum in corpore, an extra corpus sit, cum in illam rapitur & subuehitur visionem. 2. Responderi potest, Deum locutum fuisse iuxta legem ordinariam: quo pacto loquitur etiam Paulus 1. ad Tim. vlt. Deum nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Eadem responsio applicanda est glossę.

August.

Prima ad
Timotheum

495. Ad Confirmationem Respond. ex ea tantum sequi, visionem Dei, nullam secum compati cognitionem sensitivam causaliter non autem concomitantem ex eo, quod visio Dei sit cognitio omnium abstractissima, abstractissimum postulabit intellectum, à nullis phantasmatibus in cognoscendo Deo dependentem, non autem quod non possit aliquam sensitivam notitiam concomitanter habere: hoc enim abstractioni visionis Dei nihil derogat.

	496. Hæc de potentia absoluta. Maior controuersia inter Patres & Scholasticos est, an de facto cum aliquo in hac communi & ordinaria lege dispensatum aliquando sit, ut adhuc in hac mortali vita viuens speciali priuilegio fuerit à Deo eleuatus ad claram sui visionem, saltem ad tempus, & transeunter. Affirmant S. Doct. de Paulo & Moyse 2.2. q. 175. art. 3. in corpore & ad 1. & de veritate q. 10. art. ult. & q. 13. art. 2. & alibi. Dur. in 4. dist. 49. q. 6. num. 5. Sotus quæst. secunda, artic. 4. circa finem, Ferrar. 3. contra gentes cap. 47. §. quantum ad secundum in fine: Idem supponere videtur de Paulo Scotus in 2. dist. 3. qu. 9. §. secundo modo, & alij Scholastici moti auctoritate August. lib. duodecimo, supra Genesim ad litteram cap. 27. & epist. 112. ad Paulinam de videndo Deo c. 12. ubi id aperte asserit propter illa Verba Domini Numeror. 12. <i>An non talis seruus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquitur ei & palam; & non per anigmata & figuras Dominum videt.</i> Putat enim August. gloriam Domini, quam Moyses à Domino videre petierat, Exodi 33. hic illi fuisse manifestatam.	qua etiam Henric. in sum. l. 3. c. 11. affirmat, non semel in hac vita eleuatū fuisse ad intue- dam in raptu diuinam essentiam. Hæc senten- tia mihi probabilior est & sequenda, quā mul- torum Patrum auctoritate confirmat Vaf. no- bis sufficit tum auctoritas scripturæ Ioa. 1. <i>Dei</i> <i>nemo vidit vnquam, Unigenitus, qui est in sinu pa- tris, ipse enarrauit:</i> ubi priuilegium hoc viden- di in hac vita diuinam essentiam tribuit soli Christo. Et Paulus 1. ad Tim. 6. <i>Decum nemo hominum vidit, sed nec videre potest:</i> intellige de potentia ordinata in hac vita. Et Euaristus Pa- pa in 1. ep. decret. circa finem: <i>Quam, inquit, nempe lucem inaccessibilem, nullus modo nostrum in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus contueri, sed dum apparuerit, tunc vere illum videbit, sicuti est, qui eius conspectibus fuerit di- gnus coaptari; & non sicut Moyses, ceteriq; prophe- ta per anigmata & figuram.</i> Cum igitur neque Moysen aut vllum alium Prophetam ab hac ordinaria lege excipiat, neque nos illos exci- pere debemus.	Henriquez Ioa. 1. 1. ad Tim 6 Euaristus.
S. Thomas	497. Alij hoc priuilegium extendunt ad A- damum propter illa verba Geneseos 2. <i>Immi- sit ergo Dominus Deus soporem in Adam:</i> existi- mant enim, hunc soporem fuisse ex clara vi- sione Dei.	503. Fundamentū huius sententiæ de Moy- se quidem & reliquis Prophetis Christi adue- tum præcedentibus, est, quia non decuit, ut ta- le priuilegium videndi diuinam essentiam vlli mortali ante Christum concederetur: quod insinuat Ioannes Euang. supra citatus, dum hoc priuilegium videtur concedere soli Chri- sto. Etenim decuit, ut qui inter homines pri- mus Dei essentia videret, esset Christus Do- minus: propterea enim SS. Patres detinebatur in lympo, quia non decebat quenquam illorū prius Deum videre, quā ipse Christus vidis- set: qui tanquam caput & redemptor omniū debuit primus hanc paradisi ianuam, peccato protoparentis oclulam nobis referare; prius illam sibi aperiendo, tanquam proprius domi- nus, ac naturalis hæres. Non enim decebat, ut prius hæc hereditas adiretur à filiis adoptiuis, quā à Filio naturali, per quem debebant adoptiui æterno patri reconciliari.	Ioa. 1.
Durandus.	498. Alij id docent de Iob, propter illa ver- ba, Iob 42. <i>Audiui auris audire, nunc autem oculus meus videt te.</i> Et fundamentum habet in Aug. lib. 22. de ciu. Dei c. 29. & fortasse, in- quit, ista virtus magna cernendi data fuerit ad horam etiam in isto mortali corpore oculis Sancti Iob, quando ait ad Deum <i>in obauditu auris obaudiebam prius, nunc autē oculus meus videt te.</i>	504. Ex hoc fundamento aperte sequitur, nunquam B. V. vidisse diuinam essentiam an- te Verbi Incarnationem; piū tamen est cre- dere, illam vidisse post Verbi Incarnationem: quod mihi satis probabile est post Christi re- surrectionem, quando ad eam videndam ele- uati fuerunt omnes SS. Patres, qui in lympo detinebantur. Decuit enim, ut ipsa prima post filium, hanc gloriæ hæreditatem adiret.	
Sotus.	499. Alij idem testantur de Petro & Ioan- ne Euangelista: de illo quidem, quādo à Chri- sto responsum accepit. Matt. 16 <i>Beatus es Si- mon Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in Cælis est;</i> quem locum expendens Aug. cit. ep. ad Paul. c. 11. <i>Quamuis, inquit, illa reuelatio, utrū per fidem tantum cre- dita, an per visionem conspelta, facta in eius mente fuerit, nō mihi videtur elucere:</i> de isto autē, quādo in coena recubuit supra pectus Domini. Quod etiam fundamentū habet in Amb. li. 7. in Luc. & Origene hom. 2. in diuersos.	505. Fundamentum oppositæ sententiæ, quoniam totum nititur auctoritate Aug. S. Th. & aliorum Scholasticorū: Augustino opponi- mus Euaristum Papam, aliosque Patres, quos legere est apud Recentiores; S. Th. verò alijq; Scholasticis, alios Doctores, qui ex professo hanc controuersiam tractarunt.	Aug. S. Thom. Euaristus.
Ferrariensis.	500. Alij idem censent de Isaia & Ezechie- le, eò quod ille c. 6. sue prophetiæ dixerit: <i>Vi- deo Dominum;</i> hic c. 3. testetur, se vidisse gloriā Domini, & c. 8. visionem Dei. Alij idiplum senti- unt de S. Benedicto, quando dicitur totum mundum vidisse sub vno solis radio colle- ctum. Lege Greg. l. 2. dialogor. c. 35.	506. Ad locum verò scripturæ Respond. Ex eo non conuinci Moysen diuinam essen- tiam vidisse, sed tantum ad quoddam familia- ritatis genus supra cæteros prophetas à Deo eleuatū fuisse, ad quod exprimendum Deus vsus est illo modo loquendi: præsertim cū de- sideranti Moyse Dei gloriā videre responsum sit, <i>nemo videbit me & viuet.</i> Multo minis allata	Explicatur Scriptura.
Scotus.	501. Alij id affirmant de S. Hieronymo. Et à fortiori id affirmarent de B. V. eò quod nullum priuilegium sit alicui puro homini factum, quod B. V. concessum non sit.		
August.	502. Negant verò vniuersaliter de omnibus. Molina l. p. q. 12. a. 11. D. 2. Vaf. d. 57. cap. 2. Gammac. l. p. qu. 12. c. 10. Granad. tr. 7. d. 1. Suar. l. 2. de attrib. diu. c. 30. & alij multi. Ex- ciipiunt tamen B. V. Suar. & Vaf. d. 56. c. 2. de		
Molina.			
Vasquez.			
Gammacheus.			
Granadus.			
Suarez.			

allata testimonia vel Scripturæ, vel Patrum de cæteris Sanctis conuincunt; solum enim probant peculiarem quemdam modum cognoscendi Deum, semper tamen intra mo-

dum abstractiuium & ænigmaticum, proprium hominum in hac vita degentium, ut ipsemet Pontifex Euaristus docuit.

DISPUTATIO X.

De Incomprehensibilitate Dei.

ROSTR attributum cognoscibilitatis sequitur attributum incomprehensibilitatis, quod multi inuoluunt in ipso attributo cognoscibilitatis, quatenus idem Deus, qui intuitiue à creatura videri potest, adæquatè & comprehensiue cognosci non potest. Nos claritatis gratia hæc duo attributa, saltem inadæquatè in Deo distinguimus: cum aliud formaliter sit, ipsum intuitiue tantum cognoscere, & comprehendere. Disputamus autem hic de Comprehensione, non ut importat optatæ rei consecutionem, quo pacto omnes Beati dicuntur comprehensores, quoniam assecuti sunt, quod tantopere optarunt; sed ut dicat adæquatam obiecti cognitionem. Quoniam verò proposita controuersia tota pendet ex natura ipsa comprehensionis, antequam disputemus, an Deus sit à creatura incomprehensibilis, disputandum erit de natura ipsa comprehensionis.

SECTIO I.

In quo sita sit formalis ratio comprehensionis?

PRIMA sententia Ochami in 4. q. 13. art. 1. & Gabriel in 3. dist. 14. art. 3. dub. 2. opinantur, comprehensionem esse cognitionem omnium perfectissimam, quæ de obiecto haberi potest: quo pacto nulla creatura ab alio comprehendere potest, quàm à solo Deo; quia sola cognitio Dei est omnium perfectissima. Verum hæc exploditur ab omnibus, eo quod mensura perfectæ cognitionis non est desumenda ex perfectione cognoscentis, sed cognoscibilis, ut nimirum tam perfecta sit cognitio in repræsentando, quàm perfectum est ipsum obiectum repræsentabile. Cuius ratio à priori est, quia cognitio non debet in repræsentando adæquari cognoscenti, sed cognoscibili; est enim cognoscibilis, non cognoscentis expressio. Tanta igitur debet esse cognitionis perfectio, quanta est obiecti cognoscibilitas, ut illius comprehensio esse ac dici possit.

2. SECUNDA sententia est Bannez 1. p. quæstione duodecima, articulo 8. §. contra.

De Deo. Tom. I.

Zumel disputatione prima. Vasq. disp. 53. c. 4. Granadi tom. 1. tract. 5. disputat. 13. Fasoli, Suar. lib. 2. de Attributis diuinis cap. 29. & 3 p. Disput. 26. sec. 1. affirmantium, ad comprehensionem sufficere cognitionem extensiuam omnium, quæ vel formaliter, vel eminenter sunt in obiecto, ut hinc facile deducant, non posse Deum ab intellectu creato comprehendere, quia licet videantur omnia, quæ formaliter sunt in ipso, non tamen videntur aut videri possunt omnia, quæ fieri possunt ab ipso; & consequenter licet videatur totus formaliter, non tamen videtur, aut videri potest totus eminenter, quod est videri totum, non autem totaliter. Probatum primò. Ex Augustin. epist. 112. cap. 8. ubi docet, ad comprehensionem tantum requiri, ut nihil rei visæ lateat videntem. Confirmatur, quia tunc locatum comprehenditur à superficie corporis locantis, quando totum locatum continetur intra superficiem ipsius locantis: ergo tunc res comprehenditur cognitione, quando tota rei entitas & perfectio continetur intra notitiam ipsius cognoscentis.

3. Secundò probatur eadem sententia auctoritate Sancti Thomæ 1. p. quæst. duodecima, articulo octauo, & 3. p. q. 10. articulo secundo, & quæstione octaua, de veritate articulo quarto. In quibus locis probatur, ideo beatos non videre omnia, quæ sunt in Deo eminenter, quia alioqui comprehenderent Deum. Quæ illatio, ut concludat, supponere debet, comprehensionem esse solam cognitionem extensiuam eorum, quæ formaliter & eminenter continentur in Deo; alioqui si requireretur præterea certa aliqua perfectio & intensio cognitionis, possent omnia in Deo videri & adhuc non comprehendere, quia posset non videri cum ea claritate & intensione, qua obiectum ipsum posset videri.

4. Tertiò probatur à priori: nam comprehendere obiectum est ipsum cognoscere quantum cognoscibile est ex parte obiecti, non autem quantum cognoscibile est ex parte cognoscentis: Sed tunc obiectum cognoscitur quantum cognoscibile est ex parte obiecti, quando omnia, quæ sunt in obiecto formaliter & eminenter, cognoscuntur: ergo ad comprehensionem sufficit extensiuam cognitionem eorum omnium, quæ quocumque modo

Zumel.
Vasquez.
Granadus.
Fasolus.
Suar.
Augustin.

S. Thomas.

Ocham.
Gabriel.

Bannez.

Q

sunt